

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра туристичного та готельно-ресторанного бізнесу

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

Давиденко І.В.

“ ”

20 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 242 «Туризм»
за освітньою програмою «Туризм»

на тему: «Напрями розвитку круїзного туризму в діяльності
туристичного підприємства»

Виконавець

студентка центру заочної форми навчання

Малишко Анастасія Валеріївна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник

- К.Е.Н., ДОЦЕНТ

(науковий ступінь, вчене звання)

Нездоймінов С.Г.

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2019

ЗМІСТ

ВСТУП	1
РОЗДІЛ 1. Науково-теоретичні основи організації круїзного туризму	1
1.1. Нормативно-правові аспекти організації круїзних подорожей	1
1.2. Особливості організації круїзного туру	10
1.3. Сучасний стан розвитку круїзного туризму в Україні	22
РОЗДІЛ 2. Аналіз господарської діяльності туристичного підприємства «Селезньов тур»	30
2.1. Загальна характеристика діяльності туроператора «Селезньов тур»	30
2.2. Аналіз фінансово-господарської діяльності туристичного підприємства «Селезньов тур»	33
2.3. Діагностика конкурентного середовища туроператора «Селезньов тур»	37
РОЗДІЛ 3. Шляхи розвитку послуг круїзного туризму в туристичному підприємстві «Селезньов тур»	45
3.1. Формування комбінованого круїзного продукту на туристичному підприємстві «Селезньов тур»	45
3.2. Економічне обґрунтування круїзного туру	51
3.3. Заходи забезпечення продаж круїзного продукту на туристичному підприємстві «Селезньов тур»	57
ВИСНОВКИ	63
Список використаних джерел	65

ВСТУП

Динаміка розвитку світового круїзного ринку та досвід інших країн свідчить, що для успішного функціонування круїзного туризму в державі, необхідним є впровадження комплексу системних заходів, які передбачено Морською доктриною України на період до 2035 року. Круїзне судноплавство виконує ряд найважливіших функцій ефективного використання приморського розміщення виробничого і туристично-рекреаційного потенціалу регіонів.

В науковій літературі, круїз розглядається як подорож по воді, яка передбачає заходи в порти різних країн або однієї країни з організацією в них екскурсій. Основною рисою, що відрізняє круїз від інших турів, є єдність місця пересування, проживання, харчування та дозвілля, яким є круїзне судно. Тому сучасний круїзний лайнер повинен володіти інфраструктурою, необхідною для ефективного надання послуг проживання, харчування та організації дозвілля його пасажирів.

У 2016 році світова круїзна індустрія нараховувала 315 круїзних суден з загальним обсягом наданих послуг на суму близько 35,5 млрд. доларів. В круїзних портах обслуговано близько 23,2 млн туристів. Порти Чорноморського регіону мають досить великий потенціал для розвитку круїзного туризму. Тільки в Одеської області зосереджено 4500 пам'яток культурної спадщини, 12 міст області занесені до Списку історичних населених місць України. Понад 100 об'єктів культурної спадщини мають статус пам'яток національного значення, що створили Одещині імідж одного із найбільш відомих і популярних, насамперед через свою самобутність, регіонів для відвідування туристами. Як показують дані, туристи з чорноморських країн (Росія, Україна і Грузія) складають 1,7% європейського круїзного ринку. Щорічно європейські круїзи приваблюють понад півмільйона пасажирів (80% з них європейські і 20% з Північної Америки). Динамічне розвиваються і річкові круїзи в Азії. Наприклад, на річці Янцзи в Китаї число міжнародних пасажирів складає

майже 150 000 осіб, причому щороку будуються нові і більш великі річкові судна.

Актуальність роботи. Перераховані вище прикладні та науково-теоретичні аспекти діяльності туристичних підприємств щодо забезпечення споживачів послугами круїзного туризму, свідчать про актуальність теми кваліфікаційної роботи. Сьогодні круїзний туризм очолює список найважливіших секторів туристичної індустрії. Він стає невід'ємною частиною подорожей мільйонів туристів.

Кваліфікаційна робота присвячена формуванню заходів з організації круїзного туризму на прикладі туристичного підприємства «Селезньов тур».

При вивченні науково-теоретичних основ круїзного туризму, використано роботи авторів В. Г. Герасименко, В. В. Жихаревої, Ю. В., Михайлової, С. Г. Нездоймінова, Н. М. Андрєєвої, А. М. Огорокова, Р. В. Вернигори, П. С. Цупрова та інших.

Метою дослідження є аналіз діяльності туристичного підприємства та розробка заходів щодо розвитку послуг круїзних подорожей на туристичному ринку. Для досягнення мети, були поставлені такі завдання:

- 1) Розглянути нормативно-правові аспекти організації круїзних подорожей;
- 2) Розглянути особливості організації круїзного туру;
- 3) Визначити сучасний стан розвитку круїзного туризму в Україні;
- 4) Надати загальну характеристику діяльності туроператора «Селезньов тур»;
- 5) Провести аналіз фінансово-господарської діяльності туристичного підприємства «Селезньов тур»;
- 6) Провести діагностику конкурентного середовища туроператора «Селезньов тур»;
- 7) Сформувати круїзний продукт на туристичному підприємстві «Селезньов тур»;
- 8) Провести економічне обґрунтування розробки круїзного туру;
- 9) Запропонувати заходи забезпечення продаж круїзного продукту на туристичному підприємстві «Селезньов тур».

Теоретико-методологічною базою дослідження є наукові розробки та концепції, представлені в роботах вітчизняних і зарубіжних вчених в сфері туризму і маркетингу, які пов'язані з розвитком сучасного ринку круїзів, статистичні матеріали, матеріали періодичних та спеціалізованих видань, а також результати власних спостережень.

Об'єктом дослідження є форми та методи організації діяльності туристичних підприємств з розвитку круїзного туризму.

Предметом дослідження є процеси діяльності туристичного підприємства щодо формування послуг з організації круїзних подорожей.

Методи дослідження. За основу дослідження взято діалектичний підхід до вивчення економічних і соціальних явищ, який передбачає виявлення закономірностей, тенденцій їхнього розвитку. Теоретичну базу роботи становлять загальнонаукові методи і прийоми досліджень:

- а) абстрагування та синтезу, що дозволили узагальнити основні науково-методичні підходи щодо організації круїзного туризму;
- б) групування форм та видів круїзів, в залежності від різних класифікаційних ознак;
- в) табличне та графічне зображення даних при оцінюванні фінансово-господарської діяльності туроператора «Селезньов тур»;
- г) факторний та порівняльний аналіз для дослідження досвіду формування послуг круїзного туризму.

Публікації та апробація результатів дослідження. Окремі результати дослідження були представлені у тезах доповіді «Сучасний стан та шляхи розвитку круїзного туризму в Україні» в збірнику матеріалів V Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми соціально-економічних систем в умовах трансформаційної економіки» (11-12 квітня 2019 р., м. Дніпро).

Структура роботи складається зі вступу, трьох розділів, в кожному з яких висвітлюється тема та завдання даної роботи, висновків, списку використаних джерел. Кваліфікаційна робота містить 71 сторінку, 25 таблиць, 10 рисунків, список використаних джерел з 50 найменувань.

ВИСНОВКИ

Проаналізувавши науково-теоретичні аспекти та сучасні проблеми розвитку круїзного туризму, діяльність туристичного підприємства «Селезньов тур» на ринку туристичних послуг, можна зробити певні висновки:

1. Встановлено, що круїзний ринок сьогодні характеризують чотири основних тренди: спеціалізація пропозиції; попит на круїзні подорожі на комфортабельних теплоходах; тематичні напрями круїзних подорожей; міні-круїзні подорожі на автопорамах. Перші три тренди відображають організацію круїзів на розкішних яхтах і великих теплоходах з кількістю місць більш як дві тисячі. Основу, четвертого тренду складає економічність та швидкість подорожі на автопорамах.

2. За результатами аналізу фінансово-господарської діяльності туроператора «Селезньов тур» зроблено висновок, що рентабельність виробничої діяльності туроператора порівняно з 2016 роком, у 2018 році зменшилась на 4,15 п. п. та дорівнює 5,26. Рентабельність продаж туристичних послуг зменшилась на 3,59 п. п. порівняно з 2016 роком та у 2018 році дорівнює 5,0. Спостерігається збільшення коефіцієнту рентабельності виробничої діяльності, що свідчить про позитивну тенденцію. Рентабельність продаж характеризує ефективність виробничої та комерційної діяльності та показує скільки підприємство має чистого прибутку с гривни продаж. Цей показник теж дотримується нормам та спостерігається позитивна тенденція до зростання.

3. Проведено аналіз конкурентоспроможності регіональних туристичних підприємств та визначено, що туристичний оператор «Селезньов тур» має середні позиції на ринку відносно своїх ближчих конкурентів. Підприємству необхідно поліпшити і закріпити свої конкурентні позиції шляхом розвитку асортименту туристичних послуг, що пропонуються оператором та впровадження сучасних технологій електронних продаж.

4. Основними напрямками підвищення ефективності діяльності туристичного підприємства щодо організації круїзних подорожей є:

- вдосконалення організації та сервісного обслуговування туристів; розширення географії морських подорожей туристів у взаємодії з іншими видами транспорту;

- збільшення асортименту пропонованих круїзних послуг; поліпшення інформаційного забезпечення, як під час круїзу, так і перед ним; вдосконалення екскурсійного обслуговування, включно з переглядом програм берегових екскурсій; розробка нових морських туристських маршрутів на комфортабельних круїзних судах і автопорамах.

5. Розроблено комбінований круїзний туристичний продукт за маршрутом Чорноморськ – Варна – Чорноморськ та проведено економічне обґрунтування доцільності його реалізації на туристичному ринку. Показник фінансової міцності розробленого туру складає – 72%.

6. Зростанню продажу морських круїзів на туристичному ринку буде сприятиме реалізація розробленого комбінованого туру на авто - поромному судні, за маршрутом Чорноморськ – Варна – Чорноморськ. Туристичному підприємству «Селезньов тур» необхідно розширити свої пропозиції за межами регіонального туристичного ринку.

7. Для просування розробленого круїзного туру Одеса – Варна – Одеса запропоновано використовувати сучасні технології електронних продаж на базі впровадження POS-терміналу моноблоку MapleTouch POS-156. Проведено прогнозний розрахунок економічної ефективності витрат на його впровадження. Індекс рентабельності, пропонованого проекту складає - 4,09. Прогнозований термін окупності - 89 операційних днів. Результати розрахунків дозволяють зробити загальний висновок про те, що сучасні технології електронних продаж на базі впровадження POS-терміналу в діяльність туроператора «Селезньов тур» спрямовано на забезпечення конкурентних переваг на ринку продаж круїзних послуг.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аріон, О. В. Організація транспортного обслуговування туристів : навч. посібник [Текст] / О. В. Аріон. – К.: Альтерпрес, 2012. – 192 с.
2. Бабкин, А. В. Специальные виды туризма [Текст] / А. В. Бабкин. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2014. – 252 с.
3. Статистика круїзної індустрії. [Электронный ресурс] - Режим доступа: <http://www.repositioncruises.com/cruise-industry/>
4. Биржаков, М. Б. Индустрия туризма: перевозки [Текст] / М. Б. Биржаков, В. И. Никифоров. – М.: Герда; СПб.: Невский Фонд, 2003. – 397 с.
5. Голубкова И.А. Факторы и закономерности структуризации глобального круизного рынка / И.А. Голубкова // Вісник економіки транспорту і промисловості : зб. наук. праць. – Х.: УкрДАЗТ, 2010. – № 31. – С. 75-78.
6. Герасименко В. Г. Оцінка туристично-рекреаційного потенціалу регіону: монографія / В. Г. Герасименко, Г. К. Бедрадіна, С. С. Галасюк та інші / за заг. ред. В. Г. Герасименко. – Одеса: ОНЕУ, 2016. – 262 с.
7. Давиденко І. В. Практичні аспекти розвитку круїзного туризму в місті Одеса / І. В. Давиденко // International Scientific Conference From the Baltic to the Black Sea: the Formation of Modern Economic Area. - Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2017. – P. 112 – 114.
8. Жихарева В.В. Современные тенденции развития рынка круизного судоходства / В.В. Жихарева // Розвиток методів управління та господарювання на транспорті. – 2012. – № 39 (2). – С. 153-166.
9. Зацепіна Н.О. Історія виникнення та сучасний стан круїзного туризму в світі / Н.О. Зацепіна // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – 2012. – Вип. XXXIV. – С. 232-234.
10. Зима, А. Г. Особенности и развитие транспорта в туризме: препринт [Текст] / А. Г. Зима, И. И. Лисицына. – Х.: Изд- во ХНЭУ, 2010. – 310 с.
11. Емельянова К. С. Сучасні проблеми розвитку круїзного туризму в Чорноморському регіоні / К. С. Ємельянова // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. — 2011. - №2. — С.108 — 111.

12. Круїзне судноплавство як чинник розвитку приморських регіонів України. Аналітична записка [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1054/>
13. Ларина Р. Р. Инновационно-логистическое обеспечение международного туризма и круизного бизнеса: Монография / Р. Р. Ларина, В. В. Селиванов, Е. Ю. Лукьянова, М. А. Шостак. – Симферополь: Ариал, 2013. – 307 с.
14. Логунова Н. А. Мировой рынок круизной индустрии: особенности формирования и перспективы развития / Н. А. Логунова // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2013. – № 2 (22). – С. 29-34.
15. Логунова, Н. А. Процессы развития круизного туризма: терминологические аспекты / Н. А. Логунова // Российское предпринимательство. – 2013. – № 12 (234). – С. 108–114. – URL: <http://www.creativeconomy.ru/articles/29057/>
16. Ляховська О. С. Культура сервісу в круїзному туризмі / О. С. Ляховська. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук з культурології. – К.: КНУКіМ, 2014. – 17 с.
17. Ляховська О.С. Круїзний туризм в Україні / О.С. Ляховська // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку: збірник наукових праць: Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. – 2011. – Том 2, № 17. – С. 25-30.
18. Мельник И. Л. Інноваційні зміни на ринку круїзного туризму / И. Л. Мельник // Бізнес Інформ. - 2014. - №12. - С. 313-319.
19. Михайлова Ю.В. Модели интеграции участников рынка круизных услуг / Ю.В. Михайлова, А.М. Холоденко // Методи та засоби управління розвитком транспортних систем: зб. наук. праць. – Одеса: ОНМУ, 2014. – № 13. – С.107-119.
20. Нездойминов С. Г. Морской круизный бизнес как вектор международной интеграции морехозяйственного комплекса Украины / С. Г. Нездойминов, Н. Н. Андреева // Український журнал Економіст. - 2014. - № 7. - С.43-45.
21. Нездоймінов С. Г. Формування ринку морського круїзного туризму в Причорноморських регіонах України / Ринки туристичних послуг: стан і

тенденції розвитку: монографія //За загальною ред. В. Г. Герасименко. - Одеса: Астропринт, 2013. - 304с.

22. Нездоймінов С.Г. Дослідження туристичного руху на водному транспорті в Україні / С.Г. Нездоймінов, Н.М. Андрєєва // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2017. – № 1. – С. 205 – 212.

23. Нездоймінов С.Г. Туристичні перевезення крізь призму функціонування річкового транспорту в Україні / С.Г. Нездоймінов, Н.М. Андрєєва // Економічні інновації. Збірник наукових праць. – 2016 . – № 62. – С. 50-56.

24. Нездойминов С. Г. Круизный рынок Черноморского региона Украины / С. Г. Нездойминов // «Вестник Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Янкі Купалы. Серыя 5. Эканоміка. Сацыялогія. Біялогія». – 2013. – № 3 (161). - С. 25-30.

25. Нездоймінов С. Г. Круїзний туризм в контексті Морської доктрини України / С. Г. Нездоймінов, Н. М. Андрєєва // Механізм регулювання економіки. – 2013. – № 4.– С. 100-110.

26. Огороков, А.М.; Вернигора, Р.В.; Цупров, П.С. Річковий транспорт України: сучасний стан та перспективи використання [Електронний ресурс] – Режим доступу:<http://tstt.diit.edu.ua/article/view/85886>.doi:<http://dx.doi.org/10.15802/tstt2016/85886>.

27. Паладич Л. Морские круизы (Морской туризм) / Л. Паладич. – М.: Знание, 2015. – 64 с.

28. Пересипкіна Н.О. Доцільність нормалізованого розвитку чорноморського круїзного сегменту / Н.О. Пересипкіна // Методи та засоби управління розвитком транспортних систем: зб. наук. праць. – Одеса: ОНМУ, 2012. – № 19. – С. 30-40.

29. Підлісний П. Внутрішній водний транспорт: історія, проблеми, напрями розвитку/ П. Підлісний // Економіст. – 2016. – №.1. – С. 10-20.

30. Підсумки роботи транспорту в 2016 році [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/tr.htm

31. По Дніпру, по Бугу: проблеми і перспективи розвитку водного транспорту [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://agravery.com/uk/posts/show/po-dnpru-po-bugu-problemi-i-perspektivi-rozvitku-vodnogo-transportu>
32. Селиванов В. Круизное судоходство на Черном море и международные санкции. URL: <http://morvesti.ru/analitics/detail.php?ID=36925>
33. Селиванов, В. В. Агенти́рование круизных судов и яхт: моногр. [Текст] / В. В. Селиванов. – Одеса: Фенікс, 2014. – 240 с.
34. Селиванов, В. В. Международный морской туризм: основы организации и методология / В. В. Селиванов. – Саратов: Арéal, 2015. – 298 с.
35. Смирнов І. Г. Логістика туризму: навч. пос. / І. Г. Смирнов. – К.: Знання, 2012. – 444 с.
36. Стратегічний план розвитку річкового транспорту на період до 2020 року. Наказ Міністерства інфраструктури України 18 грудня 2015 № 543. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://mtu.gov.ua/files/Стратегія%20річкового%20Додаток%20до%20наказу%20543.pdf>
37. Транспорт і зв'язок України – 2016 р. / Статистичний збірник Державної служби статистики. – Київ, 2017. – С. 67–68.
38. Тенденции в развитии круизного рынка - [Электронный ресурс] - Режим доступа: <http://portsukraine.com/node/2580> (дата обращения: 26.04. 2017).
39. Фінансові звіти підприємства ТОВ «Селезньов Тур» за 2015-2017 рр.
40. Холловой, Дж. К. Туристический бизнес [Текст] / Дж. К. Холловой, Н. Тейлор; пер. с 7-го изд. – К.: Знання, 2007. – 798 с.
41. Шпилько, С. Морские круизы: теория и практика : учеб. пособие [Текст] / С. Шпилько, Н. Андросова, Р. Чударев. – М.: Советский спорт, 2012. – 147 с.
42. Шикіна О.В. Моніторинг туристичного потоку в контексті стратегії регіонального розвитку / О. В. Шикіна, С. Г. Нездоймінов // «Dezvoltarea sistemelor sociale și economice întrun mediu competitiv la nivel global», conferinta internationala știintifico-practica (2016; Chisinau). Conferinta internationala

- știintifico-practica «Dezvoltarea sistemelor sociale și economice întrun mediu competitiv la nivel global», 29 februar. 2016, Chisinau. – Chisinau, 2016. 167-171 p.
43. Cruise Lines International Association (CLIA) Unveils Seven Cruise Industry Outlooks for 2015. [Электронный ресурс] - Режим доступа: http://www.europeancruisecouncil.com/images/downloads.._press_release_State_of_the_Industry.pdf
44. Papathanassis, A. Income lighthouses at sea: The potential of cruise tourism for German destinations [Text] / A. Papathanassis // Kreuzfahrttourismus in Schleswig-Holstein. – Kiel, 2013. – 23 p. – Available at: <http://www.papathanassis.com/images/dlfiles/cdlighthouse.pdf>
45. Soriani S. Cruising in the Mediterranean: Structural Aspects and Evolutional Trends / S. Soriani, S. Bertazzon, F. DiCesare, G. Rech // Maritime Policy and Management. – 2013. – № 36 (3). – PP. 235-251.
46. POS-термінал моноблок MapleTouch POS-156. URL: <https://www.vostok.dp.ua/ukr/catalog/uchet/posterm/product.html?id=3806>
47. Bedradina G., Nezdoyminov S. The impact of changes in legal regulations on the activities of tour operators in Ukraine / International Journal of New Economics and Social Sciences. 2018. 2 (8). 369-380. DOI 10.5604/01.3001.0012.9950
48. В Одессе завершился круизный сезон [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://odesa.depo.ua/rus/odesa/v-odesi-zavershivsyia-kruyizniy-sezon->
49. Методи продаж турпродукту. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://library.if.ua/book/38/2550.html>
50. Никифорова Г.А., Гусева Д.А., Гомилевская Г. А. (2016). Методологические основы идентификации понятия наземного обслуживания морских круизных туристов. Азимут научных исследований: экономика и управление, 5, 294-298.
51. Эксперты: спрос на круизы в Украине вырос на 15%. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://profi.travel/news/34515/details>
52. Рост спроса туристов на морские круизы доходит до 43%, туроператоры представили новинки на зиму. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://www.tourprom.ru/news/40645/>